

POSZTER PREZENTÁCIÓK**Az aljnövényzet hosszú távú változásai különböző erdészeti beavatkozások során – Pilis Üzemmod Kísérlet**

Aszalós Réka*, Németh Csaba, Kovács Bence, Tinya Flóra, Ódor Péter

Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót

* Előadó szerző: aszalos.reka@ecolres.hu

Az erdei aljnövényzet fajszáma, fajösszetétele, borítása és béta-diverzitása érzékeny indikátora az erdő faállományát ért emberi és természetes behatásoknak. A hagyományos és gyakran intenzív módon alkalmazott vágásos gazdálkodás nagy vágásterületeivel olyan környezeti feltételeket teremt, amely jelentősen különbözik a zárt erdőkétől, míg a folyamatos erdőborítást biztosító erdőművelésnél a változások kevésbé drasztikusak, az aljnövényzet megőrzi a zárt erdőkre jellemző karaktert.

Kutatásunkban a Pilis Üzemmod Kísérlet keretében vizsgáltuk az aljnövényzet választását különböző erdészeti beavatkozások hatására egy pilisi gyertyános-tölgyesben. Ötféle beavatkozástípus hatását vizsgáltuk hat ismétlésben: zárt kontroll állomány, lék, kisméretű vágásterület (mikrotarvágás), hagyásfacsoport, bontott állomány (bontás). Az utóbbi három beavatkozástípus a vágásos üzemmod által létrehozott állapotokat modellezi, a lék pedig az örökérdő (folyamatos erdőborítást biztosító) üzemmod alapvető eleme. Az aljnövényzetet elkerített és elkerítetlen 2 × 2 méteres kvadrátokban felvételeztük 2014 és 2020 között, tavasszal és nyáron, a fajok borítását százalékos arányban feljegyezve.

Eredményeink szerint az összborítás végig a kontrollban a legalacsonyabb, a lékben és a mikrotarvágásban a beavatkozás utáni második évben kiugróan magas, majd a fásszárúak fokozatos felnövekedése és záródása miatt csökkenni kezd, míg a bontásban folyamatosan nő. A mikrotarvágásokban a kezelések utáni második évben az egynyári gyomok miatt nagyon magas a fajszám, de néhány éven belül fokozatosan lecsökken. Emellett tipikus vágástéri növények, mint a magas aranyvessző és a siskanádtippán, évekkal a beavatkozás után is jelen vannak a kvadrátokban, elsősorban a be nem kerített, vadaknak kitett helyeken, ahol a fásszárúak záródása lassabb. Ezzel szemben a bontásban és a hagyásfacsoportban fokozatosan növekszik a fajszám, és egy viszonylag magas fajszám állt be 2020-ra. Adataink alapján a béta-diverzitás leginkább a lékekben és a vágásterületeken magas – itt találjuk a legnagyobb különbségeket az egyes kvadrátok között, attól függően, hogy mennyire záródott a fásszárú növényzet, illetve, hogy a szeder térnyerése mennyire volt erős.

A vágásos gazdálkodást reprezentáló három beavatkozás nagyon eltérően hat az aljnövényzetre. A végvágást megelőző bontóvágásokat reprezentáló bontások, és a mikrotarvágásban maradó hagyásfacsoportok nem változtatják meg radikálisan a lágyszárú szintet, sőt, a nagyobb fény mennyiség miatt fajszám- és borításnövekedés tapasztalható, az erdei fajok (*Galium odoratum*, *G. schulthesii*, *Polygonatum multiflorum*, *Melica uniflora*) jelenléte megmarad, és a zavarástűrők aránya elhanyagolható. Ezzel szemben a mikrotarvágásokban a jelentősen megnövekedett fény mennyiség és talajvíz hatására rohamosan nő az aljnövényzet borítása, de a zárt erdőhöz kötődő fajok gyakran kiszorulnak, és az erdő bezáródásáig zavarástűrő fajok jelenléte tapasztalható. A lékekben az egyéves gyomok megjelennek, majd el is tűnnek, a vágásterületre jellemző zavarástűrők hiányoznak, és az erdei fajok jelenléte megmarad.

A kutatást az NKFI (K 128441, PD 134302) támogatta.